

Spolky neslyšících v české historii

Místa sdružování neslyšících v minulosti, kdy ještě neexistovaly spolky neslyšících?

- ▶ První ústav pro neslyšící vznikl v roce 1786.
- ▶ První spolek neslyšících až v roce 1868. Kde se mezitím neslyšící stýkali?
- ▶ Byla to zejména tato tři místa:
 - ▶ hospody
 - ▶ ústavy a školy pro neslyšící
 - ▶ kostely a bohoslužby

Podpůrný spolek hluchoněmých sv. Františka Saleského v Praze

- ▶ Založeno **v roce 1868** neslyšícím učitelem **Václavem Wilczekem** (byl předsedou spolku 29 let až do své smrti 30. 5. 1897)
- ▶ Pražský spolek byl jedním z prvních v Evropě – 7. místo!

Václav Wilczek (Vlček)

Stanovy Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského

Hlavními činnostmi spolků bylo:

1) podpůrná činnost

- ▶ v té době neexistovala žádná finanční podpora pro zdravotně postižené ze strany státu
- ▶ byly zřizované chudinské fondy – pro nemocné, staré i nezaměstnané lidi

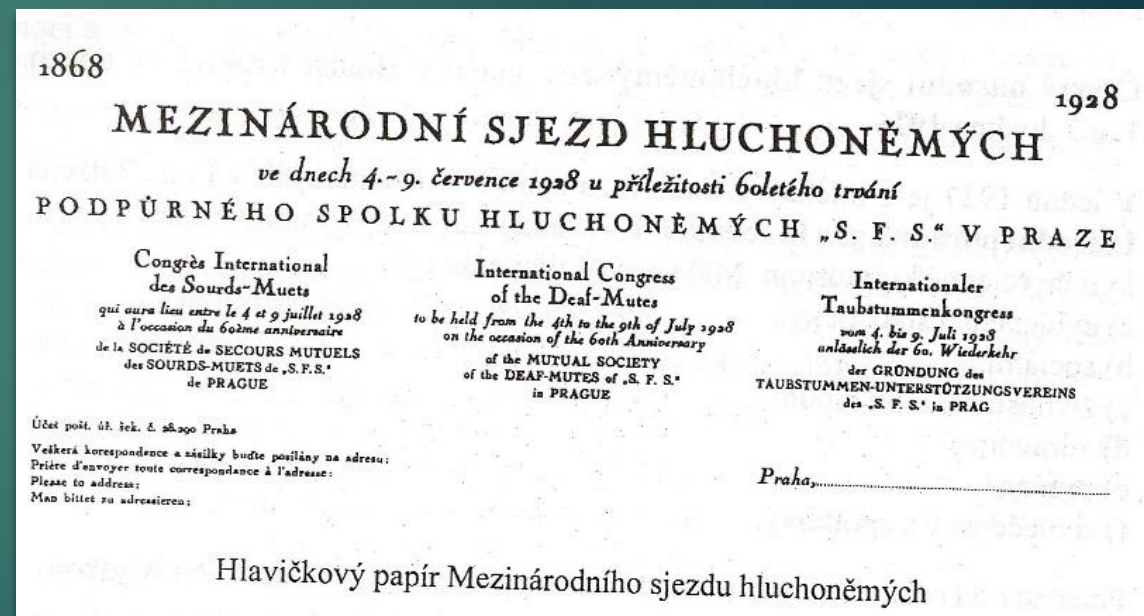
2) osvětová činnost – besedy, přednášky a kurzy

3) zájmová činnost – kluby (př. Klub turistů, klub žen, klub rybářů,) setkávání a udržování kontaktů apod.

- ▶ Dnes již spolky neprovádějí podpůrnou činnost, ale zůstává stále důležitá osvěta a zájmové aktivity.

Mezinárodní sjezd hluchoněmých

- ▶ V minulosti pořádal Podpůrný spolek hluchoněmých SFS sjezd hluchoněmých, a to 2x v Praze:
 - ▶ 1881
 - ▶ 1928 – hl. organizátorkou byla Jitka Haunerová – Staňková
- ▶ Sjezdy můžeme považovat za předchůdce současných kongresů WFD

Zemská ústřední jednotna hluchoněmých pro Moravu v Brně

- ▶ Založena v roce 1919
- ▶ Předsedou byl Vojtěch Vejchoda
- ▶ Šéfredaktorem Zájmy hluchých byl František Kopřiva (1930)
- ▶ **DOMOV HLUCHONĚMÝCH V BRNĚ** (1925) – dnes Vodova ulice v Brně
 - ▶ Spory o budovu mezi Unií neslyšících Brno a SNN v ČR
 - ▶ <https://www.unieneslysicichbrno.cz/historie-neslysicich-v-brne/t1146>
 - ▶ <https://snn-cr.cz/Domov-neslysicich-v-Brne.html>

Československý svaz spolků hluchoněmých

- ▶ 1921 - 1930
- ▶ Zastřešující organizace všech organizací sluchově postižených
- ▶ Časopis **Svépomoc hluchoněmých**, později název změněn na **Svépomoc Neslyšících** (1927) – **Bohumil Bažil**

Rozpor mezi českými a moravskými spolky

- ▶ Vůdcové českých neslyšících (Bažil) hájili znakový jazyk, vůdcové moravští (Kopřiva) ho považovali za podřadný.
- ▶ Češi razili nový termín „neslyšící“. Moravané trvali na termínu „hluchoněmý“ nebo nejvýše „hluchý“.

Bohumil Bažil

František Kopřiva

Od září 1938 – okupace – do roku 1948

- ▶ Omezení spolkové činnosti
- ▶ Více k tomuto období viz materiály k samostudiu v Moodle:
 - ▶ „Neslyšící a druhá světová válka“
 - ▶ „Pamětníci neslyšících“

Likvidace spolků po únoru 1948

- ▶ Nucené sloučení více než 30 spolků zdravotně postižených do **ÚSTŘEDNÍ JEDNOTY INVALIDŮ (1949)**,
- ▶ později změněno na **SVAZ INVALIDŮ (1952)**
- ▶ 1969 (období Pražské jaro) vznik samostatných svazů – „Český svaz sluchově postižených“ – ale byl zrušen v 1974
- ▶ 2 významní funkcionáři:
 - ▶ Milada Smutná (ohluchlá)
 - ▶ Jaroslav Paur

Milada Smutná

Jaroslav Paur

Celopražská základní organizace neslyšících (CZOP)

- ▶ V roce 1965 se podařilo založit ze Svazu invalidů CZOP
- ▶ Hlásí se k tradicím Podpůrného spolku hluchoněmých SFS
- ▶ Pražská organizace nebyla od roku 1948 nikdy samostatná
- ▶ V současné době se nazývá „**Pražský spolek neslyšících**“ a je pod SNN v ČR (více info <http://www.cds-psn.eu/>)

Období normalizace

- ▶ 1983 - Výrobní podnik META (výroba sluchadel META-Rexton)
- ▶ 1984 – LESN (Laboratoř elektronických smyslových náhrad - vyvinuta československá kochleární neuroprotéza)
- ▶ 1979 – zpravodajský pořad pro neslyšící OZVĚNY (jen na 1 rok)
- ▶ Od roku 1980 – Televizní klub neslyšících
- ▶ 1988 – Československá televize pokusné vysílání TELETXT
- ▶ 1992 – pokusné vysílání SKRYTÉ TITULKY
- ▶ 1988 – první „Slovník znakové řeči“

Po sametové revoluci 1989

- ▶ Ke dni 31. 12. 1990 zrušení jednotného Svazu invalidů
- ▶ Jako první organizace sluchově postižených, která vznikla po roce 1989 nezávisle na někdejší Svazu invalidů, byla **Federace rodičů a přátel sluchově postižených** (FRPSP, v současné době „Centrum pro dětský sluch“, www.tamtam.cz)
- ▶ 1990 – vznik Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR
- ▶ 1. 5. 2000 – Zprávy v českém znakovém jazyce
- ▶ 2000 - Česká komora tlumočnicků znakového jazyka (www.cktj.com)
- ▶ 2000 – Pevnost – České centrum znakového jazyka (www.pevnost.com)

Přehled velkých změn ve strukturalizaci spolků neslyšících

- ▶ Únor 1948 – období komunismu
- ▶ Listopad 1989 – sametová revoluce
- ▶ 2013 – transformace: *Zákon o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*
 - ▶ příklad FRPSP -> Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s. a Informační centrum rodičů a přátel sluchově postižených, o.s.

Stručný přehled historie časopisů

- ▶ **Noviny pro hluchoněmé (1918 - 1930)**
 - ▶ 1. noviny pro neslyšící
 - ▶ Psali ho učitelé neslyšících, proto se články týkaly témat a pohledů slyšících učitelů na neslyšící žáky
- ▶ **Obzor hluchoněmých (1918 - 1951)**
 - ▶ Začal vycházet o chvíli později než Noviny pro hluchoněmé
 - ▶ Byl vydáván Podpurným spolkem hluchoněmých SFS u příležitosti 50. výročí jeho založení ve spolupráci se Zemským spolkem pro péči o hluchoněmé

Stručný přehled historie časopisů

- ▶ **Svépomoc hluchoněmých (1926 - 1932)**
 - ▶ Důležitý časopis!
 - ▶ Neslyšící osobnosti zde publikovaly své články
 - ▶ napětí s redaktory Novin pro hluchoněmé (polarizace; Noviny pro hluchoněmé začaly otiskovat stále ostřejší články proti ZJ),
 - ▶ Také byl trnem v oku konkurenčnímu časopisu Obzoru hluchoněmých

Stručný přehled historie časopisů

- ▶ **Gong (1972 - 2016)**

- ▶ byl zaměřen na různé typy sluchového postižení

- ▶ **Unie (1992 – 2010, obnova elektronicky od 2016)**

- ▶ Odkaz:

<https://issuu.com/casopisunie?fbclid=IwAR1ra81bdXHTctMmN0rL9RFG4yhN63jxeWhbgXsy2YYNCcl9kdN2nEvi7wU>

- ▶ Facebooková strana: www.facebook.com/casopisUnie